

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 5Cdo/191/2021
Identifikačné číslo spisu: 5712216212
Dátum vydania rozhodnutia: 30.11.2021
Meno a priezvisko: JUDr. Jozef Kolcun
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2021:5712216212.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky vo veci starostlivosti súdu o maloletú U. V., narodenú XX. B. XXXX, bývajúcu u matky, zastúpenú kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Martin, so sídlom v Martine, Novomeského 4, dieťa rodičov - matky T. X. L., bývajúcej v T., X. XXXX/X a otca T. V., štátneho občana Alžirskej demokratickej ľudovej republiky, bývajúceho v X. - J. XXX, zastúpeného Mgr. Martinou Chorváthovou, advokátkou v Martine, A. Kmeťa 28, o úpravu výkonu rodičovských práv a povinností k maloletemu dieťaťu, vedenej na Okresnom súde Martin pod sp. zn. 12P/315/2012, o dovolaní otca proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 30. marca 2021 sp. zn. 8CoP/62/2020, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Martin (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 24. augusta 2020 č. k. 12P/315/2012-827 zveril maloletú U., narodenú XX. B. XXXX do osobnej starostlivosti matky, ktorá ju bude v bežných veciach zastupovať a spravovať jej majetok, otcovi uložil povinnosť prispievať na výživu maloletej U. v období od 5. apríla 2013 do 24. mája 2016 výživným vo výške 80 eur mesačne vždy do 15. dňa v mesiaci vopred k rukám matky, dlh na výživnom za obdobie od 5. apríla 2013 do 24. mája 2016 v celkovej výške 1991,36 eur povolil otcovi splácať v splátkach po 30 eur mesačne vždy do 15. dňa v mesiaci pod následkom straty výhody splátok od právoplatnosti tohto rozhodnutia. Rozhodol, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania. Na základe vykonaného dokazovania mal preukázané, že rodičia maloletej počas celej doby rozhodného obdobia nežili v spoločnej domácnosti a že výlučne matka od opustenia spoločnej domácnosti s otcom zabezpečovala osobnú starostlivosť o maloletú. Z tohto dôvodu preto zveril maloletú do osobnej starostlivosti matky, ktorá ju bude zastupovať a spravovať majetok. Pri určovaní výživného bol rozhodným obdobím čas od právoplatnosti uznesenia z 21. novembra 2012 č. k. 12P/315/2012-14, kedy súd začal z úradnej povinnosti konanie o úpravu výkonu rodičovských práv a povinností k maloletemu dieťaťu (5. apríl 2013) do nadobudnutia právoplatnosti výroku rozsudku o rozvoze manželstva (24. máj 2016). Dôvodil, že matka bola v

rozhodnom období nezamestnaná a evidovaná na Úrade práce, sociálnych vecí a rodiny ako uchádzačka o zamestnanie, poberala prídavok na maloletú. Bolo preukázané, že si aktívne hľadala prácu, pričom od 8. januára 2015 do 30. marca 2015 mala uzatvorenú dohodu o vykonaní práce. Otec bol dlhodobo nezamestnaný, ku koncu posudzovaného obdobia (19 dní) sa mu podarilo zamestnať, avšak pracovný pomer sa mu podarilo udržať iba od 5. mája 2016 do 24. novembra 2016. V konaní nebol predložený žiadny dôkaz, ktorý by preukazoval zníženú schopnosť otca pracovať z dôvodu zlého psychického rozpoloženia, resp. z akéhokoľvek iného dôvodu. Objektívnu skutočnosť - zrušenie trvalého pobytu otca a následné obmedzenie jeho možnosti zamestnať sa, nevyhodnotil ako skutočnosť, ktorá by odôvodňovala uloženie povinnosti otcovi prispievať na výživu maloletej v minimálnej výške. Argumentoval, že na správanie otca a jeho prístup k práci nemalo odňatie trvalého pobytu reálny, ale iba formálny dopad. Z lustrácie v Sociálnej poisťovni zistil, že otec bol v rozhodnom období (s výnimkou posledných 19 dní) nezamestnaný. Počas konania neuvádzal, že by si vzhľadom na nesprávny postup správneho orgánu uplatňoval ujmu, ktorá mu týmto postupom vznikla, dokonca ani neuvádzal, že by mu počas obdobia, kedy mu bol zrušený trvalý pobyt, poklesla životná úroveň. Z vykonaného dokazovania vyplynulo, že zdroj príjmov otca nezávisí od pracovného pomeru, ale od kamarátov a rodiny. Zdôraznil, že otcovi nič nebránilo, aby sa v danom období vrátil do H., resp. aby si hľadal iné zamestnanie mimo územia Slovenskej republiky. Skutočnosť, že otec svoje nekonanie obhajuje právom na styk s maloletou vyhodnotil ako účelové. Súd prvej inštancie považoval výživné vo výške 80 eur mesačne za primerané, a to s poukazom na odôvodnené potreby maloletej, ale aj vo vzťahu k schopnostiam a možnostiam povinného - otca. Zároveň kontinuálne nadväzuje na výživné určené v konaní o rozvod manželstva rodičov maloletej. Tiež konštatoval, že súdom stanovené výživné zohľadňuje iba časť nevyhnutých potrieb dieťaťa a je nepochybné, že matka, ktorá sa o dieťa osobne stará, dopĺňa zdroje výživy maloletej na hranicu prospešnú a nevyhnutnú pre jej všestranný rozvoj a dobrovoľne si plnila vyživovaciu povinnosť k nej. V odôvodnení rozhodnutia uviedol spôsob výpočtu dlžného bežného výživného v celkovej výške 1991,36 eur od 5. apríla 2013 do 24. mája 2016. Dlh na výživnom povolil otcovi splácať v splátkach po 30 eur mesačne od právoplatnosti rozhodnutia pod následkom straty výhody splátok. O trovách konania rozhodol podľa § 52 zákona č. 161/2015 Z. z. Civilný mimosporový poriadok (ďalej len „CMP“).

2. Krajský súd v Žiline (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie otca maloletej rozsudkom z 30. marca 2021 sp. zn. 8CoP/62/2020 potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie vo výrokoch o povinnosti otca platiť výživné na maloletú U., zaplatiť zameškané výživné a vo výrokoch o trovách konania účastníkov a trovách konania štátu. V ostatných výrokoch zostal rozsudok súdu prvej inštancie nedotknutý. Žiadnemu z účastníkov nepriznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania. Rozhodol tak majúc za to, že súd prvej inštancie v dostatočnom rozsahu zistil skutočnosti rozhodné pre posúdenie veci a vykonal potrebné dokazovanie. V plnom rozsahu sa stotožnil so skutkovými a právnymi závermi súdu prvej inštancie a v podstatných bodoch odkázal na odôvodnenie napadnutého rozhodnutia [§ 387 ods. 2 CSP zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“)]. Dodal, že výživné určené súdom prvej inštancie zodpovedá tak odôvodneným potrebám maloletého dieťaťa (vzhľadom na jeho vek, vývoj a zdravotný stav), ako aj zárobkovým možnostiam a schopnostiam otca, kedy súd prihliadal najmä na potencialitu príjmu otca. Odvolacie námietky otca týkajúce sa neprímeranosti výšky určeného výživného vyhodnotil ako nedôvodné. Uviedol, že od roku 2013, kedy otec žil na Slovensku, mal možnosť nájsť si prácu a zabezpečiť tak v prvom rade starostlivosť o maloletú. Poukázal na skutočnosť, že otec maloletej ovláda tri cudzie jazyky a nič mu nebránilo vzdelávať sa a naučiť sa jazyk krajiny, v ktorej sa rozhodol žiť. Otec nebral do úvahy potreby maloletej, ktorá v čase rozhodovania súdu navštevovala predškolské zariadenie, pričom výdavky s tým spojené hradila výlučne jej matka. Skonštatoval, že prvoradou povinnosťou oboch rodičov je starať sa o maloleté nezaopatrené deti, pričom spory medzi rodičmi nemožno pričítať na ich úkor. Odvolací súd ďalej argumentoval, že napriek prebiehajúcej konaniu o zrušenie trvalého pobytu otca na Slovensku požiadal o tolerovaný pobyt. Konanie o udelenie tolerovaného pobytu však bolo zastavené z dôvodu nepredloženia požadovaných dokladov. Aj keď otec nemohol vycestovať zo Slovenska, aby získal potrebné dokumenty, nič mu nebránilo získať tieto doklady prostredníctvom splnomocnenej osoby, resp. rodinných príslušníkov, ktorí mu ich mohli zaslať poštou. Uzavrel, že pri získaní tolerovaného pobytu by otcovi rovnako nebolo bránené pracovať, nakoľko v zmysle § 59 ods. 5 zákona č. 404/2011

Z. z. o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov počas platnosti tolerovaného pobytu štátny príslušník tretej krajiny nemôže podnikat', môže však pracovať. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania rozhodol podľa § 52 CMP.

3. Proti tomuto rozhodnutiu odvolacieho súdu podal otec (ďalej aj ako „dovolateľ“) dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzoval z § 421 ods. 1 písm. b/ CSP. Uviedol, že súdy nižších inštancií v konaní riešili otázku, či v prípade, ak dovolateľ nemá právo pracovať v Slovenskej republike ani v Európskej únii, je povinný platiť na maloleté dieťa vyššie ako minimálne výživné. Argumentoval, že za obdobie, kedy si objektívne nemohol zabezpečiť zdroj príjmov, bol povinný uhrádzať na maloleté dieťa len výživné v sume 30 % životného minima na nezaopatrené neploleté dieťa podľa osobitného zákona. Právnu otázku v dovolaní formuloval tak, či pri určení výšky výživného na maloleté dieťa môže súd aplikovať § 62 ods. 2 a § 75 ods. 1 Zákona o rodine v časti, podľa ktorej je rodič povinný prispievať na výživu svojich detí podľa svojich schopností a možností tak, že vychádza z priemerného zárobku, aký mohol otec maloletého dieťaťa dosahovať vzhľadom na svoje vzdelanie v danom mieste a čase a to i v tom prípade, ak otec maloletého dieťaťa v danom čase nemal právo pracovať v Slovenskej republike ani Európskej únii. S poukazom na uvedené navrhol, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu a rozsudok súdu prvej inštancie zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie. Navrhol tiež odložiť vykonateľnosť rozsudku odvolacieho súdu v spojení s rozsudkom súdu prvej inštancie.

4. Kolízny opatrovník s dovolaním otca nesúhlasil a navrhol rozsudok odvolacieho súdu potvrdiť.

5. Matka sa s rozsudkom odvolacieho súdu stotožnila a uviedla, že otcovi maloletej nebolo na území Slovenskej republiky upreté právo na prácu.

6. Konania vo veciach starostlivosti súdu o maloletých sa od 1. júla 2016 riadia ustanoveniami CMP. Vzájomný vzťah medzi CMP a CSP je vymedzený v § 2 ods. 1 CMP, podľa ktorého sa na konania podľa tohto zákona použijú ustanovenia CSP, ak tento zákon neustanovuje inak. CMP v § 76 a § 77 obsahujúcich niektoré ustanovenia o dovolaní „neustanovuje inak“, ak ide o prípustnosť dovolania v posudzovanej veci; prípustnosť dovolania bolo preto potrebné posudzovať podľa ustanovení CSP.

7. Čo sa týka návrhu dovolateľa na odklad vykonateľnosti dovolaním napadnutého rozhodnutia, tak Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) nezistil splnenie predpokladov pre takéto rozhodnutie (§ 444 ods. 1 CSP) a v súlade s jeho ustálenou praxou o tom nevydal samostatné uznesenie.

8. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podal v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) otec zastúpený v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorého neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť.

9. Podľa § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

10. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa dovolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

11. Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

12. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP).

13. Na to, aby dovolací súd mohol pristúpiť k meritórnemu dovolaciemu prieskumu rozhodnutia odvolacieho súdu z hľadiska namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci, musia byť (najskôr) splnené predpoklady prípustnosti dovolania zodpovedajúce niektorému zo spôsobov riešenia tej právnej otázky, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a tiež podmienky dovolacieho konania, medzi ktoré okrem iného patrí riadne odôvodnenie dovolania prípustnými dovolacími dôvodmi a spôsobom vymedzeným v § 431 až § 435 CSP.

14. Aby určitá otázka mohla byť relevantná z hľadiska § 421 ods. 1 CSP, musí mať zreteľné charakteristické znaky. Predovšetkým musí ísť o otázku právnu (teda v žiadnom prípade nie o skutkovú otázku). Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že otázkou riešenou odvolacím súdom sa tu rozumie tak otázka hmotnoprávna (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj procesnoprávna (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Musí ísť o právnu otázku, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté dovolaním. Právna otázka, na vyriešení ktorej nespočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu (vyriešenie ktorej nevedlo k záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu), i keby bola prípadne v priebehu konania súdmi posudzovaná, nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska tohto ustanovenia. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 CSP musí byť procesnou stranou nastolená v dovolaní (a to jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom).

15. Vo vzťahu k prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP dovolací súd uvádza, že toto ustanovenie dopadá len na takú právnu otázku, ktorú odvolací súd riešil, t. j. vysvetlil jej podstatu a uviedol súvisiace právne úvahy spolu s dôvodmi, pre ktoré zvolil práve riešenie, na ktorom založil svoje rozhodnutie a dovolací súd zároveň ešte túto právnu otázku neriešil.

16. Pri skúmaní procesnej prípustnosti dovolania a náležitého vymedzenia dovolacieho dôvodu v zmysle § 432 CSP dovolací súd dospel k záveru, že dovolateľom nastolená právna otázka uvedené kritérium nespĺňa a jej formulácia opomína základné závery rozhodujúce pre právne úvahy odvolacieho (i prvoinštancného) súdu. Pre záver o tom, že ide o právnu otázku, kľúčovú pre rozhodnutie vo veci samej a pre posúdenie prípustnosti dovolania, nie je rozhodujúci subjektívny názor sporovej strany, že daná právna otázka môže byť pre ňu rozhodujúca. Právna otázka, ktorú má dovolací súd vo svojom rozhodnutí riešiť, musí byť rozhodujúca pre rozhodnutie vo veci samej. To znamená, že dovolací súd nemôže riešiť hypotetické otázky, ktoré nemajú, resp. v ďalšom konaní nemôžu mať vplyv na meritórne rozhodnutie, a ani otázky, ktoré vôbec nesúvisia s rozhodovaným sporom. Sama polemika dovolateľa s právnymi závermi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo len kritika toho, ako odvolací súd pristupoval k riešeniu niektorého problému, významovo nezodpovedajú kritériu vymedzenia dovolacieho dôvodu v zmysle § 432 CSP.

17. Dovolateľ nastolil v dovolaní právnu otázku (bod 3. tohto uznesenia), od vyriešenia ktorej podľa jeho názoru záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu vo veci a ktorú mal odvolací súd vyriešiť nesprávne, pričom takto položená otázka ešte nebola v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu vyriešená. Dovolateľ síce jasne a zrozumiteľne uviedol v dovolaní konkrétnu právnu otázku, avšak odvolací súd (a ani súd prvej inštancie) sa ňou vôbec nezaoberal. V zásade namietal, že v posudzovanom prípade súd pri určení výšky výživného na maloleté dieťa nemal vychádzať z priemerného zárobku, aký mohol dovolateľ dosahovať vzhľadom na svoje schopnosti a možnosti, pretože v rozhodnom čase nemal právo pracovať v Slovenskej republike ani v Európskej únii. Odvolací súd však práve naopak dospel k záveru, že dovolateľ mohol po získaní tolerovaného pobytu pracovať, a to s poukazom na § 59 ods. 5 zákona č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Skutočnosť, že konanie o udelenie tolerovaného pobytu pre dovolateľa bolo zastavené z dôvodu nepredloženia požadovaných dokladov, odvolací súd vyhodnotil ako irelevantnú, pretože potrebné dokumenty mohol získať prostredníctvom splnomocnenej osoby, resp. rodinných príslušníkov (bod 16. odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu). Vyriešenie dovolateľom vymedzenej právnej otázky by malo iba akademický

charakter, nakoľko v súdnej veci bolo preukázané, že dovolateľ si objektívne mohol zabezpečiť zdroj príjmov tak, aby bol schopný platiť výživné určené súdom. Nastolenú právnu otázku odvolací súd neriešil, preto v tomto prípade dovolateľ v dovolaní nevymedzil právnu otázku, na ktorej riešení odvolací súd založil svoje rozhodnutie. Dovolacia argumentácia nepredstavuje vymedzenie podstatnej právnej otázky tak, ako to predpokladá § 421 ods. 1 písm. b/ CSP v spojení s § 432 ods. 2 CSP.

18. Nakoľko v dovolaní nie je dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP vymedzený spôsobom uvedeným v § 431 až § 435 CSP, dovolací súd dovolanie odmietol podľa § 447 písm. f/ CSP.

19. O náhrade trov dovolacieho konania rozhodol dovolací súd podľa § 453 ods. 1 CSP v spojení s § 52 CMP.

20. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.